

àmbits	trets lingüístics	CATALÀ OCCIDENTAL		CATALÀ ORIENTAL			
		Nord-Occidental	Valencià	Central	Rossellonès	Balear	Alguerès
FONÈTI -CA DE VOCALS	Vocalisme tònic amb set vocals (a, i, u, e/o obertes i tancades)	SÍ	SÍ	SÍ	NO (no té obertes-tancades)	NO (Té la neutra tònica)	SÍ
	Vocalisme àton amb tres vocals (neutra, i/u)	NO (afegeix e/o tancades)	NO (afegeix e/o tancades)	SÍ	SÍ	SÍ (afegeint [o] en algun cas)	NO (no tenen neutra i fan [a])
	Canvis de vocals	La e inicial sona a: astel Algunes e àtones es tanquen en i: ginoll La a final àtona sona e oberta: terre La o inicial es diftonga: auliva La e àtona inicial + s/n es pronuncia a: antendre	Les e/o són més obertes que als altres dialectes La e àtona inicial + s/n es pronuncia a: antendre	O àtona passa a u: c[u]lom	O tancada passa a u: Canigú e àtona passa a i davant palatal: Russillú	O àtona sona o (excepte a Menorca i Eivissa)	O àtona passa a u: c[u]lom
	Canvis d'accentuació		Verbs en -re, mantenen accent clàssic: creïa, caïa (Imp. Ind.)		Mots esdrúixols esdevenen plans: musica		
	Diftongs				QUA-GUA fa CO-GO aigo	QUA-GUA fa CO-GO aigo	ai apareix sense evolucionar (maití)
	Elisions de vocals				La neutra cau davant r: rim (ràim) i cau també en els finals en -ia: famili	La neutra cau també en els finals en -ia: famili	
FONÈTI -CA DE CONSONANTS	Iodització (LL es pronuncia l)			SÍ	SÍ (però a pocs llocs)	SÍ (i de vegades desapareix la i : fulla-fuia-fua)	
	Diferència entre b oclusiva i v labiodental	NO	SÍ	NO		SÍ	SÍ
	Pronúncia de les -r finals	NO	SÍ	NO (amb excepcions:mar, cor...)	SÍ Es reforcen amb -t: ort, purt	NO	NO als pol.lisilabs però es reforça als monosil.labs (ort)
	Metàtesi de la r						La r sovint canvia de lloc: drinte 'dintre',
	Emmudiment de sons oclusius finals: camp, alt, tomb	SÍ	NO (sonen sempre)	SÍ		NO (sonen sempre)	NO (sonen sempre)
	Pronúncia de la i del dígraf ix: "caixa"	SÍ	sí	NO	Desapareix la x en posició final: pei,		
	Elisió de la -d-epentètica			NO	SÍ, venre, tinre		
	-D- intervocàlica		Desapareix: cremà				
-S- intervocàlica					cau: camia (camisa)		

	Assimilacions consonàntiques					Sí: dissatte	
	Dígrafs LL-NY						Esdevenen L i N respectivament: an (any), bel (bell)
	Grup TL					batle, espatla	
	D i L intervocàliques						Passen a -r-: cara (cada)
	R+ consonant						Passa a l: gelmà
	X-G inicial , intervocàlica o darrera consonant		S'africa txicot, pudjar,				
MORFO-LOGIA	Plural dels noms	Mantenen -n-etimològica: hòmens, jòvens		perden la n: homes, joves	perden -n-etimològica: destís, raós		Mantenen -n-etimològica: hòmens, jòvens
	Gènere del nom				Canvia:el pols, el sang, la fred		
	Articles	Lo, Los, La, Les	El, La, Els, Les	El, La, Els, Les (salat a la zona de la Costa Brava)	El, Lo conviuen	Es, Sa, Ets, Ses, So, Sos (però El, La en certs casos)	Lo, Los, La, Les
	Articles personals	No s'usen	No s'usen	En/El, La	En/El, La	En i Na	No s'usen
	Demostratius	Aquest, aquell	Este, Eixe, Aquell	Aquest, aquell			
	Possessius	Meua, teua, seua	Meua, Teua, Seua	Meva, teva..	Llur, llures La teu (femení)		meu/mia, tou/ tua, sou/sua, nostro/a, vostro/a, d'ell/a
	Numerals		Uit, dèsset, diuit, dèneu, vuitanta		Afrancesats: quatrevints (80)		
	Pronoms febles		formes plenes. me, te, sefant verb	formes reforçades davant verb: em pentinaré	Davant infinitiu: te dir	formes plenes: mos han duit	
	Combinacions pronoms febles		Cl+CD: li'l preste , lila, li's, li'n	Cl+CD : te la deixo		CD+Cl: la te prest	
	Present Indicatiu	jo canto [o] o bé cante	jo cante (2a i 3a conj. sense desinència : jo perd, jo dorm	jo canto [u]	jo canti	Jo cant i desinències antigues en 1a i 2a plurals: cantam, cantau	jo cant
	Imperfet Indicatiu	Cau la -v- / -i-: treballae fee 1a conj: cantaia, cantaies	verbs acabats en -re fan formes com creïa, ria (reia)	jo cantava, jo tenia	desinència en -i: jo baixavi		Conjugats amb -v- feva, teniva, dieva
	Pretèrit perfet	perifràstic	Simple	perifràstic			
	Subjuntius		-ara-era- ira: cantara, volguera, servira	cantés, volgués, servis		Desinències antigues: cantàs, cantassis	
	Verb SER				Usat com a auxiliar: sun arribat	1.p.s.Present Ind. : som . Usat com a auxiliar: som anat	
Increment incoatiu	-ix: partix	-ix: partix	-eix: parteix				

	Altres formes verbals				Molts participis en -it i molts infinitius plans (cúller)	Arcaiques: duim, fuit, deim	
	Frases interrogatives						participi davant verb: fet l'has?
	Frases negatives				Només amb PAS: Veig pas ningú		
LÈXIC	Lèxic propi	apegar, corder, entrepusar, espill, moixó, melic, selló	a poqueta nit, colp, creilla, llauraor, llavar, roí, safanòria, vesprà	sorra, escombra, nen, noi, llombrígol	mels de la cara (pòmuls), nugues (nous), oliu (olivera), pallago (noi)	doblers, horabaixa, al.lot/a, moix, capell, nin/a	
	Influència d'altres llengües		arabismes, mossarabismes i castellanismes		occitanismes i gal·licismes, castellanismes	anglicismes al menorquí, arabismes a la toponímia	sardismes, italianismes, castellanismes
	Arcaismes				ca, cercar, eixir, oir, quelcom		froment, gonella, llong
	Diminutius		xicoteta, Vicentet				